

Aanleiding

Op 31 januari 2024 is de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen in werking getreden, ook wel bekend als de Spreidingswet. Deze wet geeft gemeenten een expliciete wettelijke taak om asielopvangvoorzieningen mogelijk te maken. Doel daarbij is om te komen tot evenwichtige verdeling van asielzoekers over alle gemeenten in Nederland.

Vooruitlopend op deze Spreidingswet heeft het College het standpunt ingenomen dat ze, omdat de druk op de opvang van asielzoekers zo hoog is:

- haar verantwoordelijkheid naar zowel vluchtelingen als naar andere gemeenten wil nemen
- zich wil inzetten voor het realiseren van een vluchtelingenopvang.

Dit is dan ook op diverse momenten zo gecommuniceerd richting de gemeenteraad. Daarbij is aangegeven dat er medewerking zou worden verleend voor het realiseren van een vluchtelingenopvang indien hiertoe de gelegenheid zou voordoen.

Binnen het district de Markiezen zijn wij sinds 2021 actief aan de slag, om gezamenlijk uitwerking te geven aan de Uitvoeringsagenda flexibilisering asielketen. Bestuurlijke partners binnen de landelijke regietafel (LRT) hebben deze de uitvoeringsagenda in 2020 onderschreven. Na invoering van de Spreidingswet is deze geactualiseerd.

Aan de gemeenteraad is toegezegd dat, als met enige zekerheid kan worden aangegeven dat een locatie binnen de gemeente concreet in aanmerking komt, de gemeenteraad geïnformeerd en betrokken zou worden. In de gemeenteraad van 1 december 2022 is toegezegd dat bij de zoektocht naar een locatie rekening gehouden werd met:

1. kleinschaligheid,
2. tijdelijkheid,
3. tijdige communicatie,
4. zorgvuldigheid,
5. menselijkheid.

Ook is in de afwegingen voor een locatie meegenomen dat dit niet mag concurreren met mogelijkheden voor reguliere woningbouw en er geen ontwikkeling plaats kan vinden in en/of nabij de zgn. NPR/focuswijken.

Elke particuliere aanbieder, vastgoedorganisatie, maatschappelijke organisatie of overheidsinstantie kan vastgoed of terreinen aanbieden aan het COA. De aanbidding moet daarbij wel voldoen aan minimale basiseisen. De eigenaren van het perceel aan de Bergsebaan (P1144, zie bijlage) in Heerle hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Zij hebben eind 2022 hun eigendom/perceel aangeboden aan het COA. Gelijktijdig hebben zij contact gezocht met de gemeente.

In een besloten bijeenkomst met de gemeenteraad (15 april 2024) is aangegeven dat het college van burgemeester en wethouders een positieve grondhouding heeft ten aanzien van het verzoek van het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) om medewerking te verlenen voor de opvanglocatie in Heerle. Tegelijkertijd zijn direct omwonenden/belanghebbende geïnformeerd. Diezelfde week is er een bijeenkomst georganiseerd voor belangstellenden in Heerle en enkele weken later in Wouwe.

Op 24 mei 2024 is de gemeenteraad ervan op de hoogte gebracht, dat besluitvorming over de locatie was uitgesteld. De formerende partijen voor het nieuwe Kabinet waren voornemens het migratiebeleid aan te scherpen. Het was op dat moment nog niet duidelijk wat de consequenties konden zijn voor de voorgenomen plannen in Heerle. Expliciet is daarbij aangegeven dat deze voorgenomen plannen vooralsnog door het college in stand werden gehouden.

Begin november 2024 is met een raadsmededeling gemeld dat er een brief van het Ministerie (namens minister Faber van Asiel en Migratie) is ontvangen (21 oktober 2024), waarin is aangegeven dat zij de voornemens voor de vluchtelingenopvang in Heerle in de gemeente Roosendaal zeer waardeerden en tevens vragen om de in gang gezette ontwikkeling in Heerle samen met het COA voort te zetten. Vanuit het COA is tijdens een bestuurlijk werkbezoek door het COA het verzoek gedaan om de ingezette

plannen verder voort te zetten. Het college heeft aangegeven aan beide verzoeken gehoor te willen geven.

De Minister Faber van Asiel en Migratie heeft per brief op 20 december 2024 laten weten dat de gemeente Roosendaal in het Verdeelbesluit (cfm de Spreidingswet) een opgave heeft gekregen van 250 reguliere opvangplaatsen en 50 opvangplaatsen voor AMV per 1 juli 2025. Bij de inwerkingtreding van de Spreidingswet is er voor Roosendaal een indicatieve opgave van 401 asielzoekers genoemd. De aantallen opvangplaatsen die de gemeente Roosendaal voor realisatie heeft aangeboden (300 in totaal) en vervolgens zijn opgenomen in het regioplan de Markiezen, zijn zo ook overgenomen in het verdeelbesluit. Dit betekent dat de gemeente Roosendaal cfm de Spreidingswet nu een wettelijke opgave heeft voor 250 reguliere opvangplaatsen en 50 opvangplaatsen voor AMV.

Luisterend naar de maatschappelijke en politieke signalen, is eveneens gekeken of een variant om de 50 opvangplaatsen voor AMV te realiseren in stedelijk gebied, realistisch is. Dit in verband met de kortere afstand tot voorzieningen en voordelen op het vlak van logistiek en welzijn. Het aantal opvangplaatsen zou dan op de locatie in Heerle teruggebracht worden van 300 naar 250 reguliere opvangplaatsen. Met het COA is hierover contact geweest.

Het COA heeft op voorhand enig inzicht gegeven in een aantal aspecten die hierbij aan de orde zijn. Zij zien in het splitsen van de aantallen zoals die nu worden voorgesteld, geen synergievoordelen. Eerder hebben zij ook aangegeven dat het aantal van 300 opvangplaatsen voor hen een minimum aantal voor deze locatie is. Daarnaast merken ze op, dat er nu goedkeuring is gegeven op de investering zoals het plan nu voorligt en er bij wijziging naar twee locaties wellicht negatieve gevolgen zijn bij interne besluitvorming bij het COA.

Voordeel combinatie van reguliere opvangplaatsen en AMV op dezelfde locatie

- Er werken twee teams
- Er is 24/7 een COA team op locatie aanwezig.
- Volwassen bewoners hebben vaak een positieve invloed op het verblijf van AMV (positieve beïnvloeding sociale structuur);
- Voorkomen van een verhuisbeweging bij bereiken van 18 jaar voor AMV
- de kosten voor beveiliging en het vastgoed zijn lager
- beveiliging wordt normaal ingeregeld

Nadeel van een verdeling van de opgave (250 regulier in Heerle en 50 AMV elders in de gemeente)

- Er zal begeleiding worden gepland in Heerle maar dat zal met 250 plaatsen onder de norm zijn (duurder).
- Er zal niet 24/7 een COA team aanwezig zijn op de opvang in Heerle; doordeweeks tussen 08:00 u en 22:00 u en in het weekend tussen 09:00 u en 17:00 u.
- Beveiliging wordt normaal ingeregeld.

Het college heeft een en ander goed overwogen, maar geeft, in verband met de diverse voordelen van de combinatie van 300 personen ten opzichte van het splitsen van de aantallen, de voorkeur aan het oorspronkelijke plan op de beoogde locatie in Heerle.

Beoogd resultaat

Het college heeft, vooruitlopend op de Spreidingswet, haar verantwoordelijkheid genomen naar zowel de vluchtelingen als naar andere gemeenten waar de druk op de opvang van asielzoekers momenteel erg hoog is. Sinds enige tijd is er overleg met het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) over een locatie in Heerle voor de opvang van maximaal 300 vluchtelingen (waarvan 50 AMV) voor de duur van maximaal 4 jaar. Door deze ontwikkeling mogelijk te maken wordt tevens voldaan aan de taakstelling die aan de gemeente via het Verdeelbesluit o.g.v. de Spreidingswet is opgelegd.

Argumenten

1.1. *De nood is al geruime tijd erg hoog.*

Alle aanmeld- en opvanglocaties voor vluchtelingen in Nederland zitten overvol. Tegelijkertijd komen er nieuwe vluchtelingen naar ons land. De gemeente Roosendaal kan deze mensen niet in de kou laten staan. Vanzelfsprekend maken we als gemeente Roosendaal met het COA ook aanvullende afspraken over onderwijs, zorg, veiligheid en maatregelen ter voorkoming van overlast etc. Die leggen we vast in de bestuursovereenkomst en een veiligheidsplan. Zo zorgen we samen voor een goede opvang van mensen in nood én hebben we oog voor de eventuele zorgen van onze eigen inwoners.

1.2. *De ontwikkeling sluit aan bij eerder gemaakte afspraken binnen het RRT (Regionale Regie Tafel de Markiezzaten).*

Naar aanleiding van de in 2020 verschenen Uitvoeringsagenda “flexibilisering asielketen, samenwerken aan een stabiele en flexibele opvang en begeleiding naar integratie of terugkeer”, zijn de gemeenten in het district de Markiezzaten, sinds het najaar 2021 aan de slag met het “model Markiezzaten”.

Dit model houdt op hoofdlijnen in, dat de zeven gemeenten in het district de Markiezzaten (Bergen op Zoom, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen en Woensdrecht) onderling afspraken maken over het realiseren van (crisis)noodopvang en/of reguliere opvang van vluchtelingen en huisvesting van statushouders. Hiermee wordt gezamenlijk invulling gegeven aan de opgaven van een duurzame oplossing voor opvangplekken voor vluchtelingen en de huisvesting van statushouders

1.3. *We geven gehoor aan het aan Roosendaal gerichte verzoek van het Ministerie van Asiel en Migratie.*

Het Ministerie heeft namens de Minister Faber op 21 oktober 2024 een brief gestuurd, waarin aangegeven is, dat de instroom van asielzoekers in Nederland te hoog is en ervoor zorgt, dat de asielopvang al geruime tijd onder druk staat. Er wordt in de brief ook vermeld, dat zij hebben vernomen dat er in de gemeente Roosendaal vergaande plannen zijn voor een vluchtelingenopvang voor 4 jaar met een capaciteit voor 300 mensen. Het Ministerie schrijft dat door stevig in te zetten op het verlagen van de instroom van asielzoekers, er op termijn minder asielopvang benodigd zal zijn. Ze benadrukken echter, dat de komende periode aanvullende opvanglocaties nodig zijn om de asielzoekers die al in Nederland zijn, op te vangen. Ze hebben tenslotte opgemerkt, dat zij onze bijdrage zeer waarderen en vragen eveneens om de in gang gezette ontwikkeling in Heerle samen met het COA voort te zetten.

2.1. *Met de plannen voldoen we aan de taakstelling volgens de Spreidingswet.*

De op 1 februari 2024 in werking getreden Spreidingswet heeft als doel om te zorgen voor een evenwichtige spreiding van voldoende opvangplaatsen door Nederland en geeft gemeenten een wettelijk taak hierin. De Wet maakt het ook mogelijk dat gemeenten onder eigen verantwoordelijk opvangvoorzieningen (laten) exploiteren. Tot 1 november 2024 zijn gemeenten en provincies aan de provinciale regietafels in gesprek geweest, hoe invulling te geven aan de provinciale opgave. De Minister van Asiel en Migratie heeft bij brief van 20 december 2024 het Verdeelbesluit van de provincie Noord-Brabant toegezonden. De gemeente Roosendaal heeft een opgave gekregen om vóór 1 juli 2025, 250 opvangplaatsen te realiseren en 50 plaatsen voor AMV.

2.2. *Samenvoegen reguliere opvangplaatsen met opvangplaatsen voor AMV heeft diverse voordelen.*

Bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd kunnen AMV soepel doorstromen naar de reguliere vluchtelingenopvang (minder verhuisbewegingen). Ook de saamhorigheid binnen een grote groep vluchtelingen met dezelfde achtergrond (pedagogisch klimaat) speelt een belangrijke rol. Daarnaast is er door de aanwezigheid van AMV ook gedurende de nachten extra begeleiding van het COA op de locatie.

Kanttelingen en risico's**1.1. Door potentie van locatie in Heerle is zoektocht naar andere locaties "on hold" gezet.**

Uiteraard is, voordat eind 2022 de locatie in Heerle in beeld kwam, onderzocht of er (gemeentelijk) vastgoed/gronden beschikbaar is/waren en/of geschikt te maken om huisvesting voor asielzoekers mogelijk te maken. Helaas waren er destijds maar enkele mogelijkheden in beeld en die bleken niet geschikt, met name vanwege de ligging i.c.m. meervoudige problematiek (o.a. in focuswijken), uit veiligheidsoverwegingen en/of andere bijzondere ontwikkelingen/initiatieven (in de nabijheid). Ook de zoektocht naar opvangcapaciteit voor 300 Oekraïense ontheemden in Roosendaal heeft een rol gespeeld.

Het COA heeft bij het aanbod van de grond in Heerle mogelijkheden gezien om deze geschikt te maken voor de opvangplaatsen voor asielzoekers. Als vervolg hierop is door de gemeente niet meer verder naar andere locaties gezocht.

1.2. De omgevingsvergunning is nog niet aangevraagd en verleend.

Zoals steeds is gecommuniceerd, dient de omgevingsvergunning (na positieve besluitvorming over de locatie) nog door het COA worden aangevraagd. De voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang maar nog niet helemaal afgerond. Participatie maakt ook onderdeel uit van de het aanvraagproces en zal verder worden vormgegeven als voorbereiding op de aanvraag.

2.1. De gemeente dient per 1 juli 2025 aan haar wettelijke taakstelling te voldoen.

Als de gemeenteraad niet instemt met de voorstellen, kan de gemeente Roosendaal niet voldoen aan haar wettelijke taak om voor 1 juli 2025 een opvanglocatie te realiseren voor de opvang van 250 asielzoekers en 50 opvangplaatsen bestemd voor AMV. Dit betekent dat de gemeente op dat moment een alternatief plan dient te hebben om wel aan de wettelijke taak te kunnen voldoen.

Indien dit niet het geval is, volgt er een IBT-traject (interbestuurlijk toezicht) en zullen alle relevante feiten en omstandigheden worden betrokken om te bepalen of de gemeente zich in voldoende mate heeft ingespannen.

2.2. Splitsing van aantal werkt kostenverhogend.

De business case voor Heerle is goedgekeurd door het bestuur van het COA, ondanks dat deze al verlieslatend is. Een wijziging naar twee locaties zal naar alle waarschijnlijkheid negatieve gevolgen hebben voor de interne besluitvorming bij het COA. Het ontwikkelen van een AMV-locatie en het voor 4 jaar operationeel houden ervan voor deze 50 AMV zal dus mogelijk geheel voor rekening van de gemeente komen.

Financiële consequenties

n.v.t.

Juridische consequenties

n.v.t.

Communicatie

Bekendmaken van locatie.

In een besloten gemeenteraadsvergadering op 15 april 2024, is de locatie van de te realiseren vluchtelingenopvang aan de Bergsebaan in Heerle bekendgemaakt. Tegelijkertijd zijn de direct omwonenden persoonlijk dan wel per brief op de hoogte gesteld.

De volgende ochtend zijn omliggende bedrijven ingelicht en is er op diezelfde avond, 16 april 2024, een bijeenkomst in het HUIS van Roosendaal georganiseerd om de direct-omwonende en bedrijven de gelegenheid te geven vragen te stellen over de informatie, die zij hebben ontvangen.

Tevens is er op diezelfde dag een persgesprek georganiseerd, waarbij ook dhr. Joeri Kapteijns, bestuurslid van het COA aanwezig was.

Dorpsbewoners van Heerle zijn op 17 april jl. per brief uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst in dorpshuis de Schalm op 18 april 2024. Omdat dorpsbewoners in Wouw ook de wens hebben uitgesproken om voor hen een informatiebijeenkomst te organiseren is hen deze gelegenheid geboden op 7 mei 2024 in de Geerhoek in Wouw.

Informatie op de website van de gemeente Roosendaal.

Op de website is een apart pagina toegevoegd over de opvanglocatie waarbij naast algemene informatie, in een Q & A de belangrijkste vragen en antwoorden worden weergegeven en gewezen wordt op een e-mailadres waar men bij overige vragen en/of opmerkingen een bericht naar toe kan sturen.

Participatietraject is opgestart.

Het moment dat er voor het eerst gecommuniceerd is over de opvanglocatie is het startmoment geweest van het participatietraject. Er is in de voorbereidingsfase extra aandacht voor de positie van bijv. de leefbaarheidsgroep en de direct omwonenden en aangrenzende ondernemers. Het is goed om te weten dat het COA formeel gezien eigenaar is van het participatieproces. Dit proces is onderdeel van de bestuursovereenkomst en de aanvraag van de (tijdelijke) omgevingsvergunning.

Het participatietraject zal een actief vervolg krijgen als de gemeenteraad een positief besluit heeft genomen. Vooralsnog heeft dit traject bestaan uit het informatiebijeenkomsten en diverse contacten met bewoners en de eerdergenoemde georganiseerde werkgroepen.

Vervolg

De afspraken tussen het COA en de gemeente (bestuursovereenkomst, incl. het veiligheidsplan) over de beoogde locatie in Heerle zijn in concept nagenoeg afgerond (zie bijlagen) en ook de vooronderzoeken ten behoeve van een aanvraag omgevingsvergunning zijn nu in een afrondende fase. Als de gemeenteraad instemt met de voorgenomen plannen op de beoogde locatie in Heerle kan de bestuursovereenkomst (incl. veiligheidsplan) tussen de gemeente en het COA worden ondertekend en kan het COA, na afronding van de benodigde voorbereidingen, een aanvraag voor een omgevingsvergunning indienen. Hierbij zal een uitgebreide procedure (incl. participatie) worden gevolgd. Gestreefd wordt naar een ingebruikname van de opvanglocatie in de tweede helft van 2025.